

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Jany Brothánkové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobkyně: **PhDr. H. P.**, proti žalovanému: **Obvodní soud pro Prahu 2**, se sídlem Francouzská 19, Praha 2, týkající se žaloby na ochranu proti nečinnosti žalovaného, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 12. 2015, č. j. 5 A 139/2015 – 66,

takto:

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 12. 2015, č. j. 5 A 139/2015 – 66, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.
Vymezení věci

[1] Žalobkyně se žalobou ze dne 12. 8. 2015 podanou k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) domáhá ochrany proti nečinnosti žalovaného v řízení o žádosti žalobkyně ze dne 2. 6. 2015 o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. S touto žalobou spojila také žádost o osvobození od soudních poplatků, k čemuž uvedla, že své majetkové poměry doloží samostatným podáním. Městský soud usnesením ze dne 9. 9. 2015, č. j. 5 A 139/2015 – 12, osvobození od soudních poplatků žalobkyni nepřiznal s tím, že ve stanovené lhůtě nedoložila, že nemá dostatečné prostředky. Toto usnesení zrušil Nejvyšší správní soud rozsudkem č. j. 10 As 201/2015 – 42 ze dne 15. 10. 2015, jelikož městský soud měl listiny dokládající majetkové poměry žalobkyně k dispozici již v den, kdy jí k jejich doložení vyzýval.

[2] Městský soud následně opětovně nepřiznal žalobkyni osvobození od soudních poplatků usnesením ze dne 3. 12. 2015, č. j. 5 A 139/2015 – 66 (dále jen „napadené usnesení“). Uvedl, že osvobození lze přiznat jen ze zvlášť závažných důvodů a za účelem ochrany práv, které mají výrazný a přímý dopad do životní sféry navrhovatele. Žalobkyně žádala o poskytnutí informace zasláním všech rozsudků vydaných soudkyní Mgr. Katarínou Kuhnovou podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád). Městský soud dovodil, že jde o informace, které nemohou žádným způsobem ovlivnit právní ani jiné postavení žalobkyně. Žalobkyně má právo o takové informace požádat, nelze však spravedlivě žádat, aby náklady soudního přezkumu v těchto věcech nesl stát. Osvobození od soudních poplatků lze přiznat jen výjimečně ze zvlášť závažných důvodů, které žalobkyně netvrdila ani nedoložila. Soud přihlédl též k velkému množství sporů, které žalobkyně u městského soudu vede. Lze se tudíž oprávněně domnívat, že smyslem řízení není ochrana jejích práv, ale toliko samotné vedení sporu.

II.
Kasační stížnost

[3] Žalobkyně / stěžovatelka / napadla usnesení městského soudu kasační stížností. Má za to, že ustanovení zákona neuvádí, že by zvlášť závažné důvody pro přiznání osvobození od soudních poplatků měly ležet jinde než v majetkových poměrech, tedy že by soud měl zkoumat povahu uplatněného práva. Závěr městského soudu, že žádaná informace nemůže ovlivnit právní ani jiné postavení stěžovatelky, je nepřezkoumatelný. Žádaná informace může stěžovatelce posloužit například k prokázání zaujatého postoje soudkyně k její osobě. Nepublikovaná judikatura obvodních soudů je významnou součástí obecného právního vzdělání, právní zájem stěžovatelky spočívá také v realizaci jejího základního práva na vzdělání. Další pochybení městského soudu spatřuje stěžovatelka v tom, že vůbec neuvažoval, zda jsou splněny podmínky pro částečné osvobození od soudních poplatků.

[4] Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje též důvod dle ust. § 103 odst. 1 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), tedy že ve věci rozhodovali vyloučení soudci. Z přípisu městského soudu ze dne 26. 11. 2015, č. j. 9 A 349/2014 – 40, se stěžovatelka dozvěděla, že bývalý předseda Obvodního soudu pro Prahu 2 Mgr. Aleš Sabol se stal místopředsedou městského soudu pro správní úsek. Mgr. Aleš Sabol ve věci, které se týká nynější žaloba, jednal za prvostupňový správní orgán. Senát městského soudu 9 A předložil v obdobné věci (žaloba proti rozhodnutí, na němž se Mgr. Sabol podílel v pozici správního orgánu) Nejvyššímu správnímu soudu návrh na přikázání věci jinému soudu dle ustanovení § 9 odst. 1 s. ř. s. Tato skutečnost musela být senátu 5 A známa, přesto však ve věci rozhodl a vydal napadené usnesení.

III.
Posouzení kasační stížnosti

[5] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. Poté Nejvyšší správní

soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu, přičemž shledal též vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout i z úřední povinnosti.

[6] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost **je** důvodná.

[7] Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti netrval na povinném zastoupení advokátem, jelikož tuto povinnost má dle § 105 odst. 2 s. ř. s. stěžovatel jen tehdy, směřuje-li kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu podaném ve věci samé či o jiném návrhu, jenž je spojen s poplatkovou povinností (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j 1 As 196/2014 - 19).

[8] Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti známo, že ve věci, která byla vedena u městského soudu pod sp. zn. 9 A 349/2014, předložil tento soud návrh na přikázání věci jinému krajskému soudu. Důvodem byla skutečnost, že v dané věci bylo napadeno rozhodnutí, které vydal Mgr. Aleš Sabol, který se následně stal místopředsedou městského soudu pro správní úsek. O žalobě tak měli rozhodovat soudci, jejichž funkcionář napadené rozhodnutí vydal, tudíž bylo lze důvodně pochybovat o jejich nepodjatosti. Nejvyšší správní soud o návrhu rozhodl usnesením ze dne 3. 2. 2016, č. j. Nad 6/2016 – 48, tak, že věc přikázal Krajskému soudu v Ostravě.

[9] V odůvodnění soud uvedl: *„V nyní posuzované věci ze skutkových okolností vyplynulo, že žalobou napadené „rozhodnutí" vydal Mgr. Aleš Sabol, který je dle aktuálního rozvrhu práce městského soudu místopředsedou tohoto soudu pro správní úsek. Ve své podstatě je tak napadeno rozhodnutí nynějšího funkcionáře městského soudu. Podobnou situací se již Nejvyšší správní soud zabýval a dospěl k závěru, že v případě, kdy je ve správním soudnictví napadeno rozhodnutí místopředsedy krajského soudu (Městského soudu v Praze) a o věci má rozhodovat tentýž soud, lze mít objektivní pochybnost o podjatosti všech soudců tohoto soudu, neboť místopředseda soudu může v zákonem stanovených případech vůči nim vykonávat úkoly státní správy (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2005, č. j. 4 As 14/2004 – 70, k dispozici na www.nssoud.cz). Také místopředseda soudu totiž má určité možnosti, jak přímo či nepřímo působit na soudce svého soudu, např. nejrůznějšími organizačními opatřeními či diskrecí při poskytování materiálních a technických prostředků potřebných pro výkon činnosti soudce. Navíc nelze vyloučit, že mezi soudci a místopředsedou příslušného úseku soudu mohou existovat pozitivní či negativní vztahy (solidarita s nadřízeným, či naopak odmítavý vztah k němu), které mohou vytvářet pochybnost o jejich nepodjatosti. Vzhledem k tomu dochází k situaci, že soudci specializovaných senátů místně příslušného soudu budou vyloučeni a nebude možno sestavit senát. Stejně postupoval zdejší soud i v usnesení ze dne 30. 9. 2003, čj. Nao 31/2003 – 16, kde byl žalovaným krajský soud, jehož předseda rozhodnutí vydal, nebo v usnesení ze dne 25. 8. 2011, č. j. Nad 18/2011 – 2, kde byl žalovaným přímo předseda krajského soudu.*

[10] *Shora uvedená východiska dopadají také na posuzovanou věc. Je tomu tak proto, že napadené rozhodnutí vydal nynější místopředseda městského soudu pro správní úsek a lze tak mít objektivní pochybnost o podjatosti všech soudců působících na tomto úseku. Proto dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že návrh městského soudu na přikázání věci jinému než místně příslušnému krajskému soudu je ve smyslu § 9 odst. 1 s. ř. s. důvodný".*

[11] Odlišnost od posuzovaného případu spočívá v tom, že ve věci sp. zn. 9 A 349/2014 směřovala žaloba proti rozhodnutí žalovaného, zatímco v posuzované věci směřuje žaloba proti nečinnosti žalovaného. Podstatné ovšem je, že v obou případech vystupoval za správní orgán předseda žalovaného Obvodního soudu pro Prahu 2 Mgr. Aleš Sabol, který byl v době vydání napadeného usnesení místopředsedou soudu, který jej vydal. Zároveň za žalovaného činil úkony i v soudním řízení, v němž bylo napadené usnesení vydáno (podal vyjádření k žalobě, srov. č. l. 10 soudního spisu). Pro úplnost lze doplnit, že žaloba byla podána dne 12. 8. 2015, vyjádření žalovaného bylo městskému soudu doručeno dne 3. 9. 2015 a místopředsedou městského soudu je Mgr. Sabol od 1. 10. 2015.

[12] Nejvyšší správní soud ve srovnatelném případě k návrhu městského soudu rozhodl o tom, že lze mít důvodné pochybnosti o podjatosti všech soudců městského soudu z výše uvedených důvodů a přikázal věc jinému krajskému soudu. V posuzovaném případě jiný senát městského soudu návrh na přikázání věci nepodal a o návrhu na osvobození od soudních poplatků napadeným usnesením věcně rozhodl. Za této situace nelze než konstatovat, že napadené usnesení bylo vydáno v řízení, v němž ve věci rozhodovali vyloučení soudci. Tato skutečnost zároveň Nejvyššímu správnímu soudu brání blíže přezkoumat námitky proti věcným důvodům napadeného usnesení.

IV.
Závěr a náklady řízení

[13] Z výše uvedených důvodů vyplývá, že napadené usnesení městského soudu je zatíženo zmatečností řízení spočívající v tom, že ve věci rozhodoval vyloučený soudce ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c), pročež Nejvyšší správní soud v záhlaví označené rozhodnutí městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[14] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne soud v rozhodnutí o věci samé (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. června 2016

Mgr. Jana Brothánková
předsedkyně senátu